IV. Ohledání soudní (§§ 368—370) t. j. případ, kde soud svým vlastním nazíráním a pozorováním snaží si zjednati objasnění o okolnostech faktických pro spor rozhodných. K provedení ohledání může soud, je-li toho třeba, přibrati jednoho po případě i více znalců. (Viz čl. Ohledání soudní.)

V. Přísežný výslech stran (§§ 371—383).

Podstata tohoto průvodu, který nový civilní řád zavedl na místo instituce přísah v starém řádě soudním tak významnou roli hrající a kterému přisoudil úkol subsidiární přihlížeje k němu co k ultimum remedium probationis (§ 371 al. 2), záleží v tom, že předkem vyslýchají se a to zpravidla obě strany (pokud se arciť obě dostavily) nepřísežně, načež dojíti může k přísežnému výslechu jedné z nich (§ 376). A sice dojde k němu, když výslech nepřísežný nepostačí, by v soudci vzbudil plné přesvědčení o pravdivosti neb nepravdivosti fakt vyslýchanými stranami tvrzených. Z pravidla, že obě sttany nepřísežně slyšány býti mají, připouští zákon výjimky (na př. § 374). O téže skutkové okolnosti může však jen jedna strana býti přísežně slyšena a ani soud apelační nemohl by o téže okolnosti skutkové druhou stranu přísežně slyšeti (§§ 377, 489 odst. 1). Která strana má pak býti slyšena pod přísahou (která se podobně skládá, jako přísaha svědecká) o tom rozhodne soud na základě volného uvážení (§ 378). Vypovídala-li by strana pod přísahou křivě, dopustila by se tím podvodu naznačeného v § 199 lit. *a*) tr. z.; proto budiž strana před přísežným výslechem upamatována na povinnosť udati pravdu, na svatosť a význam přísahy, jakož i na trestní následky přísahy křivé a budiž jí po případě poskytnuta lhůta na rozmyšlenou (§§ 377 a 379). Doložiti dlužno, že v některých sporech je průvod tento naprosto vyloučen a sice v řízení o rušené držbě (§ 457) a ve sporech manželských, jež i příště projednávati se budou dle dv. dek. ze dne 23. srpna 1819 č. 1595 sb. z. s. (§ 13 cit. dek. z 1819).

Na konec sluší se ještě o tom zmíniti, že průvodů uvedených, vyjmouc přísežný výslech stran, lze užiti i k pouhému osvědčení (Glaubhaftmachung), jež se liší od důkazu tím, že nemá poskytnouti soudci plné přesvědčení o pravdivosti neb nepravdivosti některé okolnosti faktické, nýbrž jen přesvědčení částečné (§ 274). Rovněž platí předpisy civilním řádem o jednotlivých průvodech dané i v řízení exekučním, pokud řád exekuční (ze dne 27. května 1896 č. 79 ř. z.) něco jiného neustanovuje (§ 78 ex. ř.).

Přebytky (v právu horním).

I. Pojem a význam.

Přebytky jsou ony části hor, které propůjčenými měrami dolovými tak jsou uzavřeny, že nelze v nich položiti pravidelnou míru důlní (§ 71 hor. z.). Wenzel poznamenává o původu přebytků toto: Pojem přebytků děkuje svůj původ zlořádu spojenému ode dávna s vyměřováním polí důlních. I kdyby se člověk při stanovení polí důlních bezpodmínečně podřídil ohledům daným vlivy přírody, nemožno jest vystříci se tomu, aby mezi měrami důlními zůstaly prostory nepojaté, kteréž uzavírají úplně nebo částečně míry důlní tak, že nemohou být pro skromný rozsah svůj a i pro polohu svou samostatnými měrami důlními. To musilo se tím spíše státi, jelikož učiněn pokus uměle ohraničiti míry a pole důlní a vyprostiti je co nejvíce ze vlivů přírody a přizpůsobiti je vyšším ohledům průmyslu horního. Takovéto prostory zůstavší mezi vyměřenými měrami důlními ve

volném poli, kteréžto prostory nemohou se uděliti za míry důlní pro skrovný rozsah svůj a beztvárnost svou, sluly ode dávna přebytky. Patrno tedy též, že i bližší ustanovení pojmu přebytků závisí i od zásad platících o rozsahu, poloze a formě měr důlních.

II. Propůjčení přebytků.

Hledání vyhražených nerostů v přebytcích nemůže úřad horní vynálezci propůjčiti, poněvadž zákon jedenkráte prohlašuje prostor míry důlní za nejmenší jednotku, v němž samostatné dolování s výsledkem lze provozovati, poněvadž menší prostory otvírají se a vytěžují se jen za zvláštním účelem ze stávajících přiléhajících hor, a poněvadž by takové stavby menšího rozsahu mezi propůjčenými již poli důlními vedly ku rušení a poškozování těchto, a tedy i ku stálým sporům. Dále nelze přebytky uděliti dříve, pokud nemají hraničící pole důlní listinou propůjčecí svého definitivního umístění; potom teprve dají se určiti a propůjčiti přebytky, neboť pak lze i hranice přebytků udati, a je tím odůvodněna právní možnost ku propůjčení jejímu. Pro propůjčení přebytků platí tyto zásady:

1. Přebytky udíleti jest zvlášť a dlužno se jich při novém propůjčování pokud možno vyvarovati.

2. Stávající již přebytky nebo přebytky, jimž při budoucím propůjčení nelze se vyhnouti, smějí se uděliti jen držitelům hor, jichž míry důlní hraničí s přebytky.

3. Objeví-li se přebytek nějaký, nebo hlásí-li se oň soused míry důlní, zpraviti jest o tom všechny sousedy s vyzváním, aby do 30 dnů ode dne dodání počítaje prohlásili, chtěji-li se ucházeti o propůjčení takového přebytku. Hlásí-li se během této lhůty uchazeč jen jediný, propůjčí se celý přebytek tomuto jedinému nápadníku; chce li souhlasně několik nápadníků rozdělení, přidělí se každému část přebytku podle toho, jak se usjednotili, a připojí se k jeho poli. Není-li mezi takovýmito nápadníky shody o rozdělení, propůjčiti jest jim celek jakožto oddělené vlastnictví k ruce společné, avšak žádný podílník nesmí podíl svůj převésti na někoho jiného, nežli na některého ze spoluvlastníků nebo na nabyvatele jeho vlastní hraničící míry důlní.

4. Ku propůjčení přebytku stačí předložiti mapu uznanou od všech účastníků, kteráž vyznačuje polohu přebytku a zamýšlené jeho rozdělení (§§ 71—75 hor. z.).

5. Ježto se při přebytku zřídka jedná o zřízení nového podniku horního, ježto má přebytek zpravidla co do dolového podniku jen vedlejší význam, v něm nepředpokládá se buďto vůbec ložisko těžebních nerostů vůbec, nebo slibuje přebytek dobrý výtěžek teprve v hloubce, nežádá hor. zákon při propůjčení přebytků podmínek a norem předepsaných pro udělení měr důlních. Proto stanoví též §§ 73—75 jenom to, aby se náležitě šetřilo práv sousedů, a že stačí ku propůjčení přebytků předložiti mapu schválenou všemi podílníky, v níž vyznačena poloha přebytku a zamýšlené rozdělení. Proto při tom nemá místa výchoz na hory (ohledání hor), nýbrž vyslechnouti sluší toliko na základě této mapy všechny sousedy buďto písemným vyzváním nebo obeslati je ku stání, při němž by vznesli své nároky ku přebytkům.

6. Kromě toho lze o přebytky v obvodu komisařství horního i u tohoto žádati a tam projednávati, dotyčné akty projednací sluší však předložiti hornímu hejtmanství k rozhodnutí a propůjčení. Usnesli-li se súčastnění

sousedé o rozdělení přebytků, má horní hejtmanství každému z nich vyhotoviti zvláštní propůjčecí listinu a přidati vyznačení rozlohy přebytku, kdež patrným býti musí rozdělení to, a přesně popsati dlužno onen kus, který se každému propůjčuje (§ 53 provád. předpisu).

III. Přebytky tvoří nemovité vlastnictví a jsou tudíž předmětem knihy horní. Přidělené přebytky povolené držiteli dolů k jeho vlastním dolům zapsati dlužno vždy ve knihu hlavní, společné přebytky zanésti jest zvlášť (§§ 109 a 111 hor. zák.).

Přečiny a přestupky.

I. Pojem.

Zákon trestní ze dne 3. září 1803 označoval tyto delikty jako těžké policejní přestupky a počítal sem též úmyslná porušení, která ale dle povahy věci, osoby pachatelovy, neb dle povahy sběhlých okolností ke kriminálnímu stíhání se nehodí, dále ona trestná jednání, kterými beze zlého úmyslu porušuje se zákaz nějaký neb splnění zákonného nařízení opomijí, neb konečně mravnosť porušuje. Dle platného zákona trestního mají přestupky a přečiny s tehdejšími těžkými policejními přestupky jisté známky společné. Ale platný zákon trestní právě tak, jako pro pojem zločinu, ani pro pojem přečinu a přestupku nepodává zákonné definice. Ze souhrnu norem trestních, které zákon ohledně zločinů s jedné a ohledně přečinů a přestupků s druhé strany stanoví, však vysvítá, že přečiny a přestupky jako ony delikty se označují, při kterých buď zlého úmyslu zcela neb z části se nedostává, neb při kterých porušení obecného řádu právního neb práv jednotlivců jen menšího rozsahu neb stupně dosahuje. Mezi přečiny a přestupky samými podstatného, pojmocného rozdílu není, neboť bezprostřední a úmyslné porušení právní tu jest přečinem, tu přestupkem. Ano jednání dotčené může dle různosti prostředku, kterým bylo spácháno, dle různosti výsledku, který byl přivoděn (ku př. jednání proti bezpečnosti života dle §. 335) býti právě tak přečinem jako přestupkem. Rozeznávání mezi přečiny a přestupky nespočívá toliko na vnitřní pojmové nutnosti, která ostatně v oboru práva trestního nemá dalších praktických následků, neboť pro obojí druh trestných jednání platí co do přičítání trestu, vyměřování trestu, pominutí atd. tytéž základní zásady.

Rozeznávání toto má v první řadě význam pro trestní řízení a příslušnost (kompetenci). Ohledně všech přečinů, které nepřísluší soudům porotním, přikázáno jest předběžné vyšetřování, hlavní přelíčení a rozhodování sborovým soudům I. instance, kdežto ve příčině všech v zák. trestním ze dne 27. května 1852 uvedených, dále všech ostatních výslovně soudům k odsouzení přikázaných přestupků, řízení i vynesení rozsudku přísluší soudům okresním(čl. VIII. uvoz. zák. k ř. tr.).

II. Kromě přestupků uvedených v zákoně trestním, jsou soudům okresním přikázány ještě následující přestupky:

a) přestupky předpisů o výrobě, obchodu a držení zbraní a nábojů, pak nosení zbraně (cís. pat. ze dne 24. října 1852 č. 223 ř. z.); přestupky zákona o ochraně osobní svobody ze dne 27. října 1862 č. 87 ř. z.; zákona shromažďovacího a spolčovacího; přestupky zákona o ochraně tajemství listovního; přestupky zákona o úmluvách podnikatelů a pracovníků ze dne 7. dubna 1870 č. 43 ř. z.; přestupky § 3. zákona ze dne 10. května 1873 č. 108 ř. z. proti tuláctví a zahálčivosti; přestupky § 15 zák. ze